

УДК 031.32(=16):[061.2:001](477.83-25)“18/19”

**МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ СЛОВ'ЯНСЬКИХ
АКАДЕМІЙ НАУК ІЗ НАУКОВИМ ТОВАРИСТВОМ
імені ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ
(кінець ХІХ — перша третина ХХ ст.)**

Ілона Олексів

*науковий співробітник відділу рукописів
ЛННБ України ім. В. Стефаника, канд. іст. наук*

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2019-11\(27\)-13](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2019-11(27)-13)

На підставі збережених примірників академічних видань слов'янських країн та листування НТШ із слов'янськими науковими інституціями висвітлено форми і напрями міжнародної наукової співпраці європейських слов'янських академій наук з НТШ.

Ключові слова: *слов'янські академії наук, науково-видавнича діяльність НТШ, Сербська королівська академія, книгообмін, славістичні з'їзди, славістичні збірники, книжкові пам'ятки, академічні видання.*

«Однією з важливих передумов успішного розвитку кожної культури є її здатність до спілкування з культурами інших народів, до переборення національної замкнутості, яка часто призводить до обмеженості й застою. Без урахування фактів взаємо обміну духовними цінностями одного народу з іншими не можна скласти повного уявлення про джерела своєрідності, збагачення змісту і форми, прогрес тієї чи іншої культури» [27, с. 5].

Серед розмаїття книжкових і періодичних видань, що зберігаються у фондах Львівської національної наукової бібліотеки

імені В. Стефаніка, свою невелику, проте вартісну для дослідника-славіста, нішу займають праці слов'янських академій наук, заснованих у добу національного відродження на адміністративному просторі Австро-Угорщини. Цінний слов'янський сегмент наукових видань окресленого періоду зберігся в універсальній книгозбірні Наукового товариства імені Шевченка, фонди якої сформовані значною мірою завдяки меценатській діяльності відомих громадських і культурних діячів — сучасників національного відродження народів Австрійської монархії. В. Дорошенко у розвідці, присвяченій історії бібліотеки НТШ у Львові, зазначив, що «мала вона дуже поважну і добірну збірку наукових часописів майже з цілого світу, видання мало не всіх Академій Наук, університетів та інших наукових закладів, установ і товариств, передовсім слов'янських, зокрема російських» [9, с. 8].

Діяльність бібліотеки НТШ нероздільно пов'язана з організацією самого Товариства імені Шевченка, заснованого в 1873 р. у Львові в період заборони україномовних видань на Наддніпрянській Україні на тлі зростання загальнослов'янського руху і появи численних національних товариств у Європі.

У Статуті НТШ було зазначено, що свою наукову діяльність Товариство покликане організувати насамперед у слов'янських колах. У лютневому номері відновленого журналу «Правда» за 1889 р. надруковано статтю О. Кониського, в якій порушено питання про надання Товариству наукового статусу з перспективою вимагати від уряду Австрії дозволу на перетворення установи в українську академію наук, за зразком сербів, хорватів, поляків, чехів, які вже на той час домоглися перетворення своїх наукових товариств в академії [23, с. 261-262]. До прикладу, в 1866 р. хорватський сейм здобув від віденського уряду визнання Югослов'янської академії наук і мистецтв, у 1871 р. Краківське наукове товариство отримало статус Академії наук, у 1886 р. завершилося перетворення Сербського наукового товариства в Сербську академію наук, а в 1889 р. засновано Чеську академію наук і мистецтв на основі Чеського наукового товариства.

Поряд з прагненням акумулювати у своїх фондах кращі зразки українського письменництва, Виділ НТШ намагався налагодити контакти з науковими установами та центрами різних країн, зокрема зі слов'янськими.

Зв'язки НТШ з науковим установами та осередками різних країн, що становили одну з пріоритетних засад його діяльності, частково були предметом дослідження українських науковців. Зокрема, міжнародний аспект форм і напрямів науково-видавничої діяльності НТШ у 1892–1939 рр. розглянув О. Купчинський [11, с. 221–229], питання книгообміну НТШ з культурними та науковими осередками югослов'ян висвітлила Г. Саган [26], проблематику зв'язків НТШ з культурно-науковими установами Болгарії — Т. Полещук [24]. Певні спекти відносин НТШ із слов'янськими академіями розглядали В. і Т. Савенки у публікації, присвяченій висвітленню наукової діяльності НТШ в міжвоєнний період [25]. Оскільки окремого дослідження форм наукових зв'язків НТШ із слов'янськими академіями наук у контексті їх науково-видавничої діяльності ще немає, то метою цієї публікації є систематизоване представлення на підставі епістолярної спадщини Товариства і збережених примірників видань слов'янських академій основних векторів міжкультурного діалогу НТШ із слов'янськими академіями наук в кінці ХІХ — першій третині ХХ ст.

Одним із найпоширеніших і найефективніших типів співпраці слов'ян з НТШ, міцною і довготривалою формою зв'язку Наукового товариства із слов'янськими академічними осередками став книгообмін, оскільки, як слушно зауважила Г. Саган, в контексті українсько-югослов'янських наукових контактів «для багатьох вчених це був чи не єдиний спосіб знайомства з науковими успіхами іноземців, що дозволяло і львівським, і югославським вченим залишатися в інформаційному просторі останніх наукових досліджень своїх колег» [26, с. 27].

З метою започаткування наукового книгообміну управа НТШ розсилала листи-пропозиції до відповідних слов'янських наукових осередків. Збережено велику кількість листів, у яких різні кореспонденти зверталися до Товариства, його секретаріату й Відділу з проханням надсилати літературу, що її видає НТШ, або підтвердити отримання їхніх видань [12].

Одним з активних партнерів з книгообміну була Сербська королівська академія (1886–1947) (далі — СКА) — найвища тогочасна наукова і мистецька установа Сербії, створена на основі Сербського наукового товариства (1864–1886), яке, властиво, було

відновленим Товариством сербської словесності (1841–1864) [20, арк. 25]. Офіційна дата заснування Сербської королівської академії — 1 листопада 1886 р. Першим президентом Академії призначено лікаря, ботаніка Йосифа Панчича (1814–1888), обов'язки секретаря виконував учений, геолог, палеонтолог Йован Жуйович (1856–1936). У 1892 р. Академія об'єдналася з відновленим у 1887 р. Сербським науковим товариством, отримавши контроль над архівом, бібліотекою та майном останнього. На той час Академія мала чотири відділи: природничих, філософських і соціальних наук та академію мистецтв. У 1893 р. в структурі Академії відбулися зміни: створено ще два відділи: лексикографічний та етнографічний. Оскільки головним завданням академії була наукова діяльність її членів з обов'язковим оприлюдненням результатів досліджень, СКА започаткувала видання галузевих збірників наукових праць сербських академіків та публікацій історичних і мовно-літературних пам'яток, зокрема «Глас Српске краљевске академије», «Споменик», «Етнографски зборник», «Диалектолошки зборник», «Историјски зборник», «Зборник за историју, језик и књижевност српског народа», які запропонувала НТШ для книгообміну і від 1902 р. почала надсилати [18, арк. 24]. В архівних матеріалах НТШ зберігся лист СКА від 20 січня 1900 р. до управи НТШ про прийняття пропозиції щодо книгообміну виданнями за принципом примірник за примірник та про відправлення усіх своїх попередніх видань на адресу: A la Societe scientifique de Chevchenko è Lemberg (Austriche, Galicie) [15, арк. 19]. Водночас СКА звернулася до НТШ з проханням надіслати свої видання, які відсутні в їхніх фондах, а саме: «Записки НТШ», «Етнографічний збірник», «Збірник секції математично-природничо-лікарської» (від III числа) та «Часопись правничу» [15, арк. 20].

Крім згаданих фахових спеціалізованих праць, СКА публікувала інформаційно-статистичне видання «Годишњак Српске Краљевске Академије» (1887–1946). Структура річника: 1. Законодавчі документи та положення. 2. Фонди, якими володіє СКА. 3. Кадровий потенціал СКА. 4. Витяги з протоколу. 5. Щорічні урочисті збори. 6. Національна бібліотека і Національний музей. 7. Некрологи. 8. Біографії. 9. Огляд академічних видань 10. Установи, яким висилаються видання. В окремих річниках подано статистику фінансового стану та звіт діяльності академії [5]. З одного випуску

довідуємося, що: «Прийнята пропозиція русинського товариства у Львові (НТШ) щодо обміну усіма виданнями СКА на відповідні їхні» [6, с. 129]. Там само подано список видань, призначених для книгообміну з Товариством імені Шевченка у Львові [6, с. 326]. У річнику 19 за 1905 р. знаходимо таку інформацію: «На прохання наукового товариства ім. Шевченка» у Львові вирішено вислати окремі видання академії наук, а також «Гласники сербського наукового товариства», які є у більшій кількості на складі» [7, с. 82].

У 1898 р. СКА розширила репертуар видань, призначених для передачі «славної бібліотеки славного друштва у Лавову», долучивши до переліку «Рад Югославске академије I и II разряда» — видання Югослов'янської академії мистецтв у Загребі [18, арк. 10].

На пропозицію книгообміну власною видавничою продукцією відгукнулася Югослов'янська академія наук і мистецтв (ЮАНМ). Заснована у добу хорватського національного відродження* інституція концептуально покликана була стати науковим і мистецьким осередком усього південнослов'янського народу і тому на початках отримала назву Південнослов'янської академії наук. Її діяльність була спрямована на розвиток і налагодження наукових і культурно-мистецьких зв'язків учених і митців Хорватії з іншими народами.

У передмові до першого тому «Апокріфи і легенди з українських рукописів» І. Франко Югослов'янську академію наук у Загребі згадав як поважну наукову інституцію, яка видає фахові наукові праці, присвячені дослідженню апокрифічної літератури. «Поza границями Росії головним огнищем студій над сею літературою є Югослов'янська академія в Загребі, що в своїх виданнях оголосила досі поважний ряд цінних текстів апокрифічних видань. Головними робітниками є тут серб Ст. Новакович і проф. Ягич» [2, с. XLVI].

Офіційною датою заснування Академії вважається 4 березня 1866 р. Першим її покровителем Сабор** проголосив теолога і

---

* Хорватське національне відродження (іліризм) — суспільно-політичний і культурний рух 30–40-х років XIX століття у Хорватії та Славонії, спрямований на літературно-мовне, згодом — політичне об'єднання південних слов'ян.

** Історична назва однопалатного представницького і законодавчого органу Хорватії.

мецената, католицького єпископа, видатного політичного і громадського діяча О. Штросмаєра (1815–1905), а керівництво академією доручив хорватському історику та політичному діячеві Ф. Рачкому (1828–1894), який був прекрасним адміністратором. Саме під час його головування започатковано академічне видання наукових праць. Треба зазначити, що Академія надавала великого значення видавничій діяльності, започаткувавши випуск власної наукової продукції: збірників наукових праць, часописів, монографій, різногалузевих словників, каталогів виставок тощо. До найдавніших видань Академії можна зарахувати серійне видання «Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti / Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti». Вперше цей часопис вийшов друком у 1867 р. і за 145 років було видано 514 випусків, тож на сьогодні це найбільша за кількістю серія академічних видань. Праці професора Ягіча (*Historija knjževnosti naroda hrvatskoga i srpskoga. Knjiga prva, Staro doba. U Zagrebu, 1876*) та Ф. Рачкого (*Bogomili i patereni*), друковані в часописі «Rad jugoslovenske akademije, 1868 г.», І. Франко вважав точкою відліку для подальших публікацій і студій південних слов'ян у галузі апокрифічної літератури.

Наукова діяльність Академії також була відображена і в інших виданнях інституції, а саме: «Spomenici» та «Povijesno-pravni spomenici južnih Slavena», паралельна назва латиною: «*Monumenta historico-iuridica Slavorum meridionalium*», дві серії збірника джерел з історії південних слов'ян (від 1868 р.) та правничих документів (від 1877 р.). Видання планувалося як збірник джерел із середньовічної історії південних слов'ян, однак згодом хронологічні рамки було розширено. Започаткування нового часопису відбувалося за зразком «*Monumenta Germaniae Historica*» та під впливом збірника діяча Хорватського національного відродження, політика, історика, літератора І. Кукулевича-Сакцинського (1816–1889) «*Prava kraljevstva Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*», який виходив друком у 1861–1862 рр. Одним із перспективних наукових завдань Академії було видання такого виду збірника, в якому б на підставі історичних документів було засвідчено вікову хорватську державність, тобто, щоб державне історичне право мовою документів утверджувало незалежність Хорватії, яка своїм корінням сягає раннього середньовіччя. Таким чином, у збірнику,

структурованому за предметно-хронологічним принципом, публікували документи з ґрунтовними коментарями науковці, зокрема: Ш. Любич, Ф. Рачки, Р. Лопашич, Ф. Шишич, Е. Лашовський, В. Клаїч та інші. Ще одне видання, яке заслуговує на увагу, — «*Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium*» (MHJSM), що почало виходити друком від 1877 р. під назвою «*Statuti i zakoni*» і спершу планувалося як серійне видання правничих джерел (законів, статутів, феодалських актів). У ньому друкувалися Р. Лопашич, К. Войнович, Ш. Любич, І. Строхаль і багато інших відомих науковців. Особливої уваги заслуговує науковий часопис «*Starine*» (1869), в якому здебільшого публікували фрагменти архівних матеріалів з хорватської та сербської старожитностей, історико-літературні пам'ятки тощо.

Варто також підкреслити той факт, що матеріали, які друкувалися на його сторінках, активно використовував у своїх компаративних текстологічних дослідженнях І. Франко. На проблематиці Франкової критики тексту зосередив увагу вчений-славіст Марк Гольберг у статті «Іван Франко і методологічні засади славістики», зокрема, зазначаючи, що розв'язання текстологічних завдань Франко поєднував із вивченням життя тексту [8]. Саме текстологія давала змогу Франкові здійснювати дослідження на надійному джерельному фундаменті. Вчений багато уваги приділяв текстології середньовічних слов'янських пам'яток, які розглядав у широкому європейському контексті, що своєю чергою давало змогу ґрунтовніше дослідити історичну вартість окремої пам'ятки в європейській культурі. І. Франко емоційно писав: «Не маючи у Львові під руками (скандал!) сих для всякого славіста необхідних потрібних видань і користуючись тільки принагідними виписками, які я поробив собі у бібліотеці слов'янської семінарії в Відні [...] я подаю спис старозавітних апокрифів, опублікованих у тих виданнях» [28, с. 57-58]. Опрацьовуючи публікації «*Starine*» в бібліотеках Відня, Франко пильно стежив за науковими дослідженнями сербського філолога, історика С. Новаковича. Попри певні критичні зауваги український дослідник апокрифів високо оцінив публікації сербського вченого, засвідчивши його першість у введенні до наукового обігу цінного тексту «Першоєвангелія з Шишатовачького рукопису XV ст.», надрукованого в «*Starine*» за 1878 р.

Принагідно зазначимо, що в архіві І. Франка серед рукописної бібліографічної спадщини зберігаються «виписи бібліографічних матеріалів з друкованих праць, журнальної і газетної періодики», наприклад бібліографічний опис зазначеного видання, зроблений Франком: «“Starine”, na svijet izdaje Jugosl. Akad. um. kk. V, VI. Ф. 3, од. зб. 2255» [10, с. 539-540].

Упродовж ХХ ст. репертуар академічних видань Югослов'янської академії наук постійно поповнювався ґрунтовними тематичними науковими збірниками. Від 1869 р. почав виходити друком збірник «Stari pisci hrvatski», у 1877 р. — «Ljetopisa Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti», через п'ять років — «Djela Jugoslavenske akademije», від 1896 р. — «Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena», а роком пізніше — «Građa za povijest književnosti hrvatske» та «Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije (Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae)», змістове наповнення якого охоплює дипломатичну діяльність Хорватії та прилеглих до неї територій за 743–1400 рр. У 1880 р. розпочато публікацію фундаментального лексикографічного проекту академії — «Rječnika hrvatskog ili srpskog jezika» (1880–1976).

Прагнучи ознайомити членів НТШ із своїми виданнями, Югослов'янська академія також виявляла зацікавлення до науково-видавничої діяльності НТШ. У листі від 12 лютого 1898 р. ЮАНМ звернулася з проханням надіслати І і II том «Етнографічного Збірника», пропонуючи на обмін «Zbornik za narodni život» та «Обічає южних славен» [15, арк. 5]. Від 1900 р. Товариство почало отримувати із Загреба ще «Ljetopis Jugoslovenske Akademije Nauka».

Тісним книжковим контактам із Болгарською академією наук НТШ певною мірою завдячує В. Гнатюкові, який активно перекладав з болгарської мови і товаришував з редактором болгарського академічного збірника І. Шишмановим.

Зацікавлення південнослов'янською науковою періодикою в І. Франка виникло на ґрунті співпраці з М. Драгомановим у софійському виданні «Сборник за народне умотворения, наука и книжнина». Зокрема, М. Драгоманов допоміг помістити йому в одному з випусків видання працю «Апокрифи і легенди з українських рукописів». У ній І. Франко використав болгарський матеріал,

висвітлюючи історію виникнення та поширення богомільського руху, у зв'язку з чим 1893 р. він звернувся до М. Драгоманова з проханням підготувати для нього короткий бібліографічний опис тамтешніх літературно-наукових видань. «Сборник за народне умотворения, наука и книжнина» представляє видавничий репертуар Болгарської академії наук (БАН), з якою НТШ також мало домовленість щодо обміну фаховими виданнями [14, арк. 1]. Новостворена болгарська академія покликана була стати національним осередком розвитку і плекання наукової думки, висвітлення минулого болгарського народу, вивчення болгарської мови та культури, поширення просвіти серед болгарського населення [4, с. 5]. У ще одному виданні БАН «Лътопись» зазначено, що «Болгарська академія наук створена на основі колишнього Болгарського літературного товариства (1869) і є самостійним і незалежним закладом з головним осідком в м. Софія і знаходиться під покровительством Його Величності Болгарського Царя» [22, с. 1]. Пріоритетним завданням БАН був розвиток історичного краєзнавства та болгарської мови і літератури. З цією метою академія видавала і допомагала самостійно видавати праці з різних галузей знань та мистецькі твори, а також підтримувала і сприяла розвитку наукових, літературних і мистецьких досліджень.

БАН також зобов'язувалася, як спадкоємиця літературного товариства, продовжувати видання його збірників наукових праць, а саме: «Сборник за народни умотворения и пр.», «Български старини», «Български художествине старини».

Результати своєї діяльності Академія оприлюднювала у фахових продовжуваних виданнях. Зокрема, «Лътопись на академията» друкувала витяги з протоколів минулорічних засідань управи академії, секційних засідань загальних зборів академії, відомості про її фінансовий стан, а крім того, вміщували списки книг і публікацій, які надходили до академічної бібліотеки. Дещо інший за змістом часопис «Списание на Българската академия на наукитъ», у якому публікували авторські студії і відгуки на наукові розвідки, що були виголошені на засіданнях відповідних секцій. Це видання виходило двома серіями: 1) Секція історико-філологічна і філософсько-суспільна і 2) Секція природничо-математична. Також НТШ отримувало за обміном «Сборникъ на Българската

академія на науките», в якому публікували наукові праці дійсних членів академії наук та членів-кореспондентів — фахівців у галузі фольклористики й етнології. Збірник виходив трьома серіями: 1) Секція історико-філологічна та філософсько-суспільна; 2) Секція природничо-математична; 3) Секція фольклорно-етнографічна. Не минули увагою в академії досліджень у галузі історичного пам'яткознавства, які друкувалися у збірнику «Български старини», присвяченому публікаціям болгарських писемних джерел (історичних, мовних, літературних, юридичних, дипломатичних тощо з відповідними науковими коментарями). Завершувало науково-видавничий цикл академічних праць БАН ілюстроване видання «Български художествени старини», в якому публікували репродукції народного ужиткового мистецтва та подавали наукові розвідки до них.

Крім згаданих наукових збірників, академія друкувала наукові праці окремих авторів, чії монографії обговорили в секціях, відредагувала спеціально скликана компетентна комісія та були рекомендовані до друку. Свої праці БАН охоче обмінювала на видання НТШ, про що свідчать листи-звіти про надходження та отримання наукових збірників Товариства [19, арк. 27-28]. Інколи надходили листи-прохання збагатити фонди БАН виданнями НТШ [19, арк. 14].

Відбувався науковий книгообмін НТШ і з Польськими науковими інституціями [13]. Польська академія знань (ПАЗ) постала в 1872 р. внаслідок реформування Краківського наукового товариства, заснованого 1815 р. Хоча формально її діяльність була обмежена австрійським ареалом, проте з перших днів свого існування академія виконувала роль загальнопольської наукової інституції, покликаної об'єднувати навколо себе вчених з Польщі та поза її межами. Після Першої світової війни інституцію перейменовано у Польську академію наук (ПАН), яка, за підтримки Австрійської влади, отримавши статус національного наукового центру, стала офіційним представником польської науки в польських та міжнародних наукових організаціях. Головою Товариства обрано лікаря, природознавця, професора Ягеллонського університету в Кракові Юзефа Маєра (1808–1899). Йому випало головувати у складний час утвердження і функціонування Академії

як наукової інституції, коли створювалося підґрунтя для науково-видавничої діяльності. Міжвоєнний період для академії був часом найактивнішої наукової діяльності, зокрема видавничої: опубліковано понад 100 праць, серед яких варто виокремити монументальне видання — польський біографічний словник [29].

Структурно академія мала чотири відділення: філологічне, історико-філософське, математично-природниче та лікарське (утворене в 1930 р.) з численними комісіями, які видавали збірники праць, каталоги та публікували звіти про наукову діяльність вказаних підрозділів. Прикладом можуть слугувати «Sprawozdania komisji językowej» за 1880–1894 pp., «Materiały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne» за 1896–1919 pp., «Katalog literatury naukowej polskiej» за 1906–1914 pp., «Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce» за 1914–1937 pp., «Prace komisji językowej» за 1917–1938 pp., «Prace komisji orientalistycznej» за 1919–1939 pp., «Prace komisji prawniczej» від 1921 р., «Prace komisji Atlasu Historycznego Polski» за 1928–1930 pp. та ін.

Збережене листування з Польською академією мистецтв висвітлює дещо інший тип книгообміну — т. зв. міжнародного бібліотечного абонементу. Так, у листі від 29 березня 1903 р. канцелярія Академії звернулася з проханням надіслати у користування працю «Етнографическое обозрение». Москва, кн. 4, 5, річник XII за 1900 р. [16, арк. 3].

На підставі проаналізованої кореспонденції між НТШ і ПАЗ у Кракові зазначимо, що книгообмін не відбувався легко і без проблем. Траплялося, що польська сторона відмовляла в обміні, мотивуючи своє рішення тим, що запитуване видання або не належить до обмінних, або примірники відсутні. У першому випадку пропонували придбати необхідне видання за оплату (зазвичай зі знижкою), в другому — звернутися в інше видавництво. Так, на прохання надіслати в рамках обміну працю К. Мошинського «Kultura ludowa słowian», НТШ отримало відповідь, що цю книгу видано окремою серією гуманітарних підручників, які не підлягають обміну між видавництвами, і це видання можна лише купити за 25 злотих за примірник [21, арк. 9]. Ще одну відповідь на запит НТШ знаходимо у листі від 17 вересня 1923 р. Йдеться про відсутність необхідних томів «Encyklopedii Polskiej» та

розтлумачено стан справ з виданням «Atlas» Яблоновського. Зокрема, зазначено, що «Atlas» видається на субвенції Академії, і в наявності є ще кілька примірників за 72000 МК включно з пакуванням і пересиланням. У кінці листа — примітка про те, що «21.X.1923 р. замовлення відіслано» [13, арк. 5]. Збережено також кілька листів, у яких міститься інформація про невиконання домовленості щодо книгообміну з боку НТШ [20, арк. 6]. Загалом видання ПАЗ представлені звітами, річниками, матеріалами різних секцій, окремими працями науковців («Rocznik PAU», «Sprawozdania czynności i posiedzeń PAU», «Rozprawu» відділень тощо). Зокрема, варто зазначити, що на примірниках «Roczników» за 1880–1883 рр. збережена печатка бібліотеки О. Огоновського, який 14 листопада 1881 р. був обраний членом-кореспондентом ПАЗ у Кракові. У примірнику за 1881 р. подано коротку біографію О. Огоновського з виокремленням його наукових досягнень і переліком опублікованих праць — усього 15 позицій.

Лист від червня 1928 р. з переліком вимог щодо публікацій, надісланих до збірника математично-природничої секції ПАЗ, є свідченням загального визнання наукової діяльності НТШ та ілюстрацією ще однієї форми наукових взаємин, а саме представлення діячами НТШ результатів своїх досліджень у наукових збірниках слов'янських академій наук [19, арк. 42]. Варто наголосити, що цей процес був двосторонній — НТШ запрошувало слов'янських учених до участі у збірниках, присвячених ювілеям його членів [11, с. 223].

Листування НТШ з Чеською королівською академією (ЧКА) з приводу книгообміну між інституціями не було дуже активним. У листі від 16 квітня 1897 р. ЧКА повідомляла про надсилання своїх публікацій за 1892 р. [15, арк. 2]. У 1906 р. до редакції НТШ надійшов привітальний лист від ЧКА, який підписав Францішек Котт — чеський педагог, лексикограф і перекладач з латини [17, арк. 4-5].

Чеську Академію наук, яка до 1918 р. мала назву «Чеська академія імператора Францішка Йозефа наук, словесності і мистецтва», створено з метою підтримки розвитку наук та мистецтва в Чеському королівстві. Хоч ухвалу про заснування Чеської академії наук (ЧАН) земський сейм Чехії у Празі прийняв 9 жовтня 1888 р., однак повноцінну діяльність інституція розпочала лише 17 травня

1891 р., після отримання 23 січня 1890 р. від імператора Австро-Угорщини Франца Йозефа I дозволу-підтвердження у вигляді «Грамоти про заснування Чеської академії імператора Франтішка Йозефа наук, словесності й мистецтв» [30].

Очільником новоствореної наукової установи став її засновник, видатний чеський архітектор і меценат Йозеф Главка (1831–1908).

Структурно ЧАН дещо відрізнялася від інших слов'янських академій, оскільки складалася з чотирьох класів, які об'єднували кілька наукових напрямів, зокрема I клас охоплював філософські, державні, правничі та суспільні науки, II клас — математичні і природничі (лікарські) і землеописові науки, III клас — мовознавчі й історико-літературні науки, IV клас — художню літературу, образотворче мистецтво і музику.

Академія вела досить активну науково-видавничу діяльність, щорічно публікуючи наукові збірники, альманахи, вісники, окремі праці з природничих та історичних наук, а також переклади античних творів. Серед видань, надісланих НТШ в рамках книгообміну, — «Rozpravu České akademie věd a umění», «Rozpravu Československé akademie věd», «Almanach České akademie věd a umění», «Věstník České akademie věd a umění», «Vedecky a umelecky rozvoj v narode ceskem 1848–1898».

Отримані внаслідок започаткованого міжнародного книгообміну видання були цінним надбанням для молоді наукової інституції, оскільки, як слушно зауважив др. О. Купчинський, «введена в НТШ система підготовки видань взорувалася на закордонних традиціях, зокрема щодо поділу на загальні наукові та інформаційні видання, поділу на серійні видання, закріплення тих і інших видань за відповідними структурами Товариства» [12, с. 22]. Загальновідомо, що О. Барвінський опрацював проект нового Статуту НТШ, узявши за основу статут і правила Краківської академії наук і «Наукового товариства» в Белграді [21, с. 262].

Оскільки львівські вчені читали всіма слов'янськими мовами, а також німецькою та французькою, якими теж надходила література від слов'ян, з науковим потенціалом слов'янських академій наук мала змогу ознайомитися вся наукова спільнота Львова.

У ХХ ст. однією з дієвих форм співпраці НТШ із слов'янськими академіями наук була участь його членів у «науковому

житті» цих інституцій (міжнародні конгреси, наукові з'їзди, підготовка спільних наукових збірників, святкування урочистих подій тощо). Показовим у цьому контексті є лист-запрошення від СКА і ЮАЗУ на святкування 100-ліття від дня народження видатного сербського філолога Джури Данічича (1825–1925) [20, арк. 16]. У запрошенні зазначалося, що обидві наукові установи вважають своїм обов'язком запросити представників НТШ у Львові взяти участь у святкуванні урочистої для їхньої науки і культури події. До листа докладалася Програма заходу, який мав розпочатися із святкового Богослужіння у кафедральному соборі у Белграді. Урочиста академія з нагоди 100-ліття від дня народження Джури Данічича повинна була тривати два дні з таким порядком денним: вступне слово голови СКА Й. Цвіїча (1865–1927), промови секретаря СКА — А. Белича (1876–1960), заступника СКА Томи Маретича (1854–1938). У другій половині першого дня та впродовж наступного — спільне засідання секцій філософських і суспільних наук СКА, виголошення наукових доповідей учасників академії, а у вечірній час — дружнє чаювання, організоване для гостей СКА. Завершувався захід урочистою вечерею при Королівському Дворі Його Величності. У запрошенні зазначено форму одягу — чорний костюм. У листі від 24 липня 1925 р. секретар СКА А. Белич звернувся з проханням підтвердити до 25 вересня свою участь у майбутньому заході. У разі позитивної відповіді СКА надішле гостям пільгові залізничні квитки для проїзду територією Сербії та список готелів для бронювання. Учасники матимуть можливість ознайомитися з умовами в готельних номерах і надати інформацію про обраний номер секретареві СКА. У разі виникнення будь-яких проблем з оформленням документів просили звертатися до секретаріату СКА в Белграді [20, арк. 16-18].

НТШ висловило глибоку вдячність за запрошення на урочистості з нагоди 100-ліття від дня народження Джури Данічича і повідомило, що репрезентувати товариство будуть Михайло Зобков (1864–1928) — президент Сенату в Сараєві, резидент Сенату при Верховнім Суді в Сараєві, доцент римського і цивільного права університету в Загребі та Кирило Студинський (1868–1941) — філолог-славист, письменник, громадський діяч, професор університету у Львові. Як видно з подальшого листування, професор Студинський звернувся до Міністерства освіти у Варшаві з

проханням надати дозвіл на виїзд і оформити закордонний паспорт. Водночас він люб'язно попросив секретаріат СКА подати перелік запрошених вчених на польській території до міністерства освіти у Варшаві, сподіваючись цим пришвидшити і дещо здешевити оформлення документів. Щодо організаційних моментів К. Студинський цілком покладався на секретаріат СКА, зазначивши лише, що йому буде достатньо кімнати з одним ліжком за ціною 70-80 дол. Оскільки до вказаного секретаріатом терміну др. К. Студинський відповіді з Варшави не отримав, НТШ надсило грамоту на ювілей Д. Данічича, яку відчитав М. Зобков (від імені Кирила Студинського) [20, арк. 20-23]. Схожий за змістом лист-запрошення на ювілейне святкування п'ятдесятої річниці від дня народження доктора міжнародного права, магістра звичайного права, професора адміністративного права Отона Отонича Ельхеймана, яке було заплановане на суботу, 5 червня 1926 р. о 10.00 ранку в залі Кароліну^{*}, НТШ отримало від Чеської академії наук [19, арк. 6].

Лист від 31 жовтня 1925 р. засвідчує ще одну форму наукового діалогу слов'янських академій з НТШ, а саме надання іноземним вченим своїх наукових звань за відповідні заслуги перед українською наукою у справі дослідження української історії, мови, літератури тощо. До прикладу, у жовтні 1925 р. НТШ надіслало СКА членські грамоти своїх дійсних членів з ласкавим проханням вручити їх Боривоєві Милоєвичу, Любі Стояновичу і Йовану Курделяновичеві [20, арк. 23].

Загалом, до 1940 р. 82 учені-іноземці із різних закордонних академій, наукових інституцій, навчальних закладів отримали звання дійсних членів НТШ. Зокрема, серед слов'янських учених дійсними членами Історично-філософської секції НТШ у різні роки були обрані поляки: Освальд Бальцер, Пшемислав Домбковський та Людвік Кубаля; чехи: Ярослав Бідло та Карел Кадлец. Дійсними членами Філологічної секції НТШ були болгари: Михайло Арнаудов, Беньо Цонєв, Іван Шишманов, Стоян Романський; поляки: Ян Бодуен де Куртене, Цезарія Єнджеєвич-Бодуен де Куртене, Олександр Брікнер, Ян-Станіслав Лось, Казимир Мошинський, Казимир Нітш, Генрик Улашин, Станіслав Шобер; серби:

^{*} Комплекс будівель найдавнішої Чеської університетської колегії у Центральній Європі.

Олександр Беліч, Іван Ерделянович, Стоян Новакович, Богдан Попович, Любомир Стоянович; хорвати: Фран Ілешич, Томіслав Маретич, Джуро Шурмин, Ватрослав Ягіч; чехи: Їржі Горак, Йозеф-Їржі Зубатий, Томаш Гарріг Масарик, Ян Махаль, Матія Мурко, Зденек Неєдлий, Любор Нідерле, Франтішек Пастрнек, Їржі Полівка, Ян Ріпка, Йозеф-Богуслав Ферстер.

Дійсними членами Математично-природописно-лікарської секції НТШ були болгари: Георгій Бончев, Стефан Ватев, Крум Дрончилов, Атанас Тодоров-Іширков, Стефан Петков; поляк: Маріян Ломницький; серби: Стефан Бошкович, Драгутин Горянович-Крамбергер, Живоїн Джорджевич, Боривой Мілоєвич, Михайло Петрович, Йован Цвіч; хорват Владимир Варичак; чехи Їржі Краль, Індржіх Матейка, Цирил Пуркіне, Карел Ходунський, Вацлав Швамбера. Водночас Омелян Огоновський був членом-кореспондентом Польської академії наук, Володимир Гнатюк, Іван Горбачевський, Кирило Студинський — дійсними членами Чеської королівської академії*.

У контексті співпраці НТШ з науковцями слов'янських країн не можна оминати факт, що Товариство завжди вшановувало пам'ять вчених, які відійшли у вічність. Підтвердженням цьому слугують листи-подяки за вислови співчуття, надіслані з приводу смерті Йована Цвіча (1895–1927) — сербського географа, президента СКА та ректора Белградського університету. ПАЗ надіслала лист з подякою за висловлені співчуття з приводу смерті свого голови, філолога-класициста, історика, професора і ректора Ягеллонського університету Казимира Моравського (1852–1925) [19, арк. 19].

В архіві НТШ збереглися некрологи (похоронні клепсидри) видатних діячів слов'янських інституцій із зазначенням місця і часу поховання. БАН надіслала повідомлення про спочинок свого багаторічного голови Івана Євстратія Гешова (1849–1924) — «відданого палкого патріота, діяча Болгарського відродження, борця за визволення свого народу, політичного і громадського діяча, економіста і публіциста» [19, арк. 11], Івана Шишманова (1862–1928) — літературознавця, етнографа, історика, філософа, освітньо-політичного діяча, дипломата, засновника болгарсько-українських товариств, приятеля В. Гнатюка, за пропозицією якого

* Докладніше про це див.: Сварник Г. Наукове товариство імені Шевченка у Львові (у друку).

в 1914 р. його було обрано дійсним членом НТШ [19, арк. 41]. ЮАН надіслала трагічну звістку про передчасну смерть члена мистецької секції, хорватського поета і правника, радника Баньського Столу* др. Драгутина Міливоя Доміанича (1875–1933) [21, арк. 13], завершення життєвого шляху хорватського письменника, історика, адвоката, лексикографа Владимира Мажуранича (1845–1928) [19, арк. 26], дійсного члена ЮАН, професора університету, хорватського історика і письменника Векослава Клаїча (1849–1928) [19, арк. 39].

Складаючи шану тим, хто полишив цей світ, НТШ зазвичай обмежувалося листовними повідомленнями, проте інколи на сумні заходи делегували представників Товариства. Зокрема, 30 вересня (12 жовтня) на чині перепоховання останків В. Караджича, перенесених із цвинтаря Св. Марка у Відні (28 вересня (10 жовтня) 1897 р.) до Белграда 6 (12) вересня 1897 р. був присутній О. Барвінський [15, арк. 3]. Про цей епізод зі свого життя він згадав у «Споминах» в контексті зустрічі з С. Новаковичем, з яким активно листувався [3, с. 93].

Завершуючи тему вшанування померлих діячів — членів слов'янських академій наук, не можемо не згадати про листи-співчуття, що надійшли на адресу НТШ. Так, 8 січня 1927 р. лист із сердечними висловами співчуття надіслали польські колеги з Кракова у зв'язку з відходом у вічність «почесного колишнього президента і члена Товариства» О. Барвінського [19, арк. 8]. З приводу його смерті НТШ також отримало зворушливий лист-співчуття від 11 січня 1927 р. зі СКА і ЮАН, в якому наголошено на «довгому житті діяча, сповненому наукової праці, який залишив глибокий слід у всіх напрямках культури братнього слов'янського народу і, ця особистість залишиться у довгій пам'яті і Вашого, і Нашого народу» [19, арк. 11].

Підсумовуючи, можемо переконливо констатувати, що, незважаючи на відсутність у НТШ *de jure* статусу української академії наук, слов'янський науковий світ ставився до Товариства як до гідного партнера і представника української наукової думки ХХ ст. Слов'янські академії наук охоче поповнювали фонди своїх

---

* Апеляційний суд Хорватії та Славонії.

наукових книгозбірень виданнями львівського наукового товариства, вважали справою честі вітати у своїх стінах його членів з нагоди різноманітних урочистостей, високо цінували наукові дослідження українських учених, опубліковані у фахових академічних збірниках, вважали своїм обов'язком висловити співчуття з приводу відходу у вічність українських учених і громадських діячів, з радістю отримували грамоти почесних членів НТШ, долучалися до публікацій своїх досліджень у наукових збірниках Товариства, налагоджували міжособистісні контакти, які з часом переростали у міцну дружбу.

Необхідно наголосити, що видання слов'янських академій наук, зібрані та збережені завдяки виваженій і далекоглядній бібліологічній політиці НТШ, на сьогодні є невичерпним джерелом різноаспектних славістичних досліджень, необхідних для перспективного розвитку славістики, яка, на думку сербського науковця Д. Айдачича, потрібна слов'янським народам «для того, щоб розуміти себе та етнічно близькі народи, а також вивчати свою та їхню історію, історію культури і зв'язки з неслов'янськими народами. Зі славістичними знаннями, слов'яни будуть відноситися з більшою повагою та самоповагою до всіх: близьких і далеких народів» [1]. Цінна книжкова й архівна спадщина слов'янських академій наук слугує підтвердженням багатовекторності науково-дослідницької діяльності Товариства, викликаного прагненням його членів вивести Україну на рівень європейських державних народів.

1. Айдачич Д. Славістичні дослідження: фольклористичні, літературознавчі, мовознавчі. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. С. 11.
2. Апокрифи і легенди з українських рукописів / зібрав, упорядкував і пояснив Іван Франко. Т. 1. Апокрифи старозавітні: Репринт видання 1896 року / передмова Я. Мельник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. 512 с.
3. Барвінський О. Спомини з мого життя. Львів: накладом Я. Оренштайна в Коломиї, 1912. Ч. 1: Образки з громадянського і письменського розвитку Русинів в 60-их рр. XIX ст. з додатком переписки Ст. Новаковича, М. Лисенка і П. Куліша. 336 с.

4. Българска академия на науките. Академици и член-кореспонденти 1869–1984 / Одговорен за изданието акад. Благовест Христов Сендов. София: Изд. На Българската Академия на науките, 1989. 232 с.
5. Годишњак Српске Краљевске академије. Београд: Српска краљевска државна штампарија, 1899–1908.
6. Годишњак Српске Краљевске академије. Београд: Српска краљевска државна штампарија, 1900. Т. 13 (1899). 331 с.
7. Годишњак Српске Краљевске академије. Београд: Српска краљевска државна штампарија, 1906. Т. 19 (1905). 567 с.
8. *Гольберг М.* Иван Франко і методологічні засади славістики // Проблеми слов'язнавства. 1999. Вип. 50. С. 23-35.
9. Дорошенко В. Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові // Записки НТШ. Нью-Йорк; Париж, 1961. Т. 171: Збірник Філологічної секції, т. 30. С. 7-58.
10. Иван Франко: бібліографічна спадщина: збірник вибраних праць і матеріалів / упоряд., передм., комент. та прим. *М. А. Вальо*; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника. Львів, 2008. 729 с.: іл., портр.
11. *Купчинський О.* Дещо про міжнародний аспект взаємин у науково-видавничій діяльності Наукового товариства ім. Шевченка. 1892–1939 роки // *Купчинський О.* Наукове товариство ім. Шевченка: дослідження, матеріали. Вибрані статті та повідомлення. Львів, 2013. Т. 4. 489 с.
12. *Купчинський О.* Дещо про форми та напрями наукової та науково-видавничої діяльності наукового товариства ім. Шевченка 1892–1940 роки (міжнародний аспект) // З історії Наукового товариства імені Шевченка: зб. доп. і повідомл. наук. сесій і конф. НТШ у Львові. Львів. 1998. С. 16-23.
13. Листи Академії наук у Кракові про обмін літературою (1904–1939) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп.1. Спр. 922. 22 арк.
14. Листи академії наук за кордоном про співпрацю, том. I // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. I. Спр. 146. 11 арк.
15. Листи академії наук за кордоном про співпрацю. Т. I (1896–1900) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309, Оп. I. Спр. 143. 20 арк.
16. Листи академії наук за кордоном про співпрацю. Т. II (1901–1905) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп.1. Спр. 144. 21 арк.
17. Листи академії наук за кордоном про співпрацю. Т. III (1906–1909) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. I. Спр. 145. 18 арк.
18. Листи міжнародних наукових установ і організацій Естонії та Югославії про обмін літературою (1898–1935) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп.1. Спр. 944. 50 арк.

19. Листи польських і закордонних академій наук про співпрацю. Т. I. (1926–1930) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. I. Спр. 165. 57 арк.
20. Листування з польськими та закордонними академіями наук про співпрацю (1913–1925) // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. I. Спр. 164. 27 арк.
21. Листування з польськими та закордонними академіями наук про співпрацю. Т. II і останній // ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. I. Спр. 166. 71 арк.
22. Лѣтопись на бѣлгарската академия на наукитѣ. София, 1911. 146 с.
23. *Мороз М.* Матеріали до хронології діяльності Наукового товариства ім. Шевченка (1873–1944 роки) // З історії Наукового товариства імені Шевченка: зб. доп. і повідомл. наук. сесій і конф. НТШ у Львові. Львів. 1998. С. 260-318.
24. *Полещук Т.* Зв'язки НТШ з культурно-науковими установами Болгарії // Т. Шевченко і українська національна культура: матеріали наук. симпоз. Львів: Світ. 1990. С. 129-130.
25. *Савенко В., Савенко Т.* Наукова діяльність НТШ в міжвоєнний період (1918–1939). Тернопіль, 2007. С. 47-60. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/15608/2/ProcNTShTB_2007v3_Savenko_V-Naukova_diiialnist_NTSh_v_47-60.pdf (дата звернення: 19.06.2019).
26. *Саган Г.* Співпраця Львівського Наукового товариства імені Т. Шевченка з югослов'янськими вченими у першій половині XX ст. // Університет. 2010. № 1. С. 25-33.
27. *Степовик Д. В.* Українсько-болгарські мистецькі зв'язки. Київ: Наук. думка, 1975. 215 с.
28. *Франко І.* Зібрання творів: у 50 т. Київ: Наук. думка, 1983. Т. 38: Літературно-критичні праці (1896–1911). 619 с.
29. *Polski słownik biograficzny.* Kraków: nakładem PAU, 1935–1938. Т. 1-3.
30. *Sto let Česke akademie ved a umeni.* Praha: Akademia, 1991. 57 s.

References

1. Aidachych D. (2010). *Slavistychni doslidzhennia: folklorystychni, literaturoznavchi, movoznavchi.* Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet», Kyiv, 2010, p. 11. (in Ukr.).
2. Franko I. (zibrav, uporiadkuvav i poiasnyv) (2006). *Apokryfy i lehendy z ukraïnskyyh rukopysiv.* Т. 1. Apokryfy starozavitni: Reprynt vydannia 1896 roku; peredmovva Ya. Melnyk, Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, Lviv, 512 p. (in Ukr.).
3. Barvynskiy O. (1912). *Spomyny z toho zhyttia,* nakladom Ya. Orenshtaina v Kolomyi, Lviv, Ch. 1: Obrazky z hromadianskoho i pysmenskoho

- rozvytku Rusyniv v 60-ykh rr. 19 st. z dodatkom perepysky St. Novakovycha, M. Lysenka i P. Kulisha, 336 p. (in Ukr.).
4. (1989). Blharska akademyia na naukyte. Akademytsy i chlen-korespondenty 1869–1984 / Odhovoren za izdanyeto akad. Blahovest Khrystov Sendov, Izd. Na Blharskata Akademyia na naukite, Sofiia, 232 p. (in Bulg.).
  5. (1899–1908). Hodishniak Srpske Kralievske akademije. Srpska kralievska drzhavna shtamparija, Beohrad. (in Serb.).
  6. (1900). Hodishniak Srpske Kraljevske akademije. Srpska kraljevska drzhavna shtamparija, Beohrad, T. 13 (1899), 331 p. (in Serb.).
  7. (1906). Hodishniak Srpske Kralievske akademije. Srpska kralievska drzhavna shtamparija, Beohrad, T. 19 (1905), 567 p. (in Serb.).
  8. Holberh M. (1999). Ivan Franko i metodolohichni zasady slavistyky. *Problemy slovianoznavstva*, Vyp. 50, pp. 23-35. (in Ukr.).
  9. Doroshenko V. (1961). Biblioteka Naukovoho tovarystva im. Shevchenka u Lvovi. *Zapysky NTSh*. Niu-York; Paryzh, T. 171: Zbirnyk Filolohichnoi seksii, t. 30, pp. 7-58. (in Ukr.).
  10. Valo M. A. (uporiadn., peredm., koment. ta prym.) (2008). *Ivan Franko: bibliohrafichna spadshchyna: zbirnyk vybranykh prats i materialiv*; NAN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka. Lviv, 729 pp.: il., portr. (in Ukr.).
  11. Kupchynskiy O. (2013). Deshcho pro mizhnarodnyi aspekt vziaemyn u naukovy-vydavnychi diialnosti Naukovoho tovarystva im. Shevchenka 1892–1939 roky. Kupchynskiy O. *Naukove tovarystvo im. Shevchenka: doslidzhennia, materialy. Vybrani staty ta povidomlennia*. Lviv, T. 4, 489 p. (in Ukr.).
  12. Kupchynskiy O. (1998). Deshcho pro formy ta napriamy naukovoi ta naukovy-vydavnychoi diialnosti naukovoho tovarystva im. Shevchenka 1892–1940 roky (mizhnarodnyi aspekt). *Z istorii Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka: zb. dop. i povidoml. nauk. sesii i konf. NTSh u Lvovi*. Lviv, pp. 16-23. (in Ukr.).
  13. Lysty Akademii nauk u Krakovi pro obmin literaturoiu (1904–1939). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 922. 22 fol. (in Ukr.).
  14. Lysty akademii nauk za kordonom pro spivpratsiu, tom. I. *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309, Op. I, Spr. 146. 11 fol. (in Ukr.).
  15. Lysty akademii nauk za kordonom pro spivpratsiu. T. I (1896–1900). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. I. Spr. 143. 20 fol. (in Ukr.).
  16. Lysty akademii nauk za kordonom pro spivpratsiu. T. II (1901–1905). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 144. 21 fol. (in Ukr.).
  17. Lysty akademii nauk za kordonom pro spivpratsiu. T. III (1906–1909). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. I. Spr. 145. 18 fol. (in Ukr.).

18. Lysty mizhnarodnykh naukovykh ustanov i orhanizatsii Estonii ta Yuhoslavii pro obmin literaturoiu (1898–1935). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 944. 50 fol. (in Ukr.).
19. Lysty polskykh i zakordonnykh akademii nauk pro spivpratsiu. T. I. (1926–1930). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 165. 57 fol. (in Ukr.).
20. Lystuvannia z polskymy ta zakordonnymy akademiiamy nauk pro spivpratsiu (1913–1925). *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 164. 27 fol. (in Ukr.).
21. Lystuvannia z polskymy ta zakordonnymy akademiiamy nauk pro spivpratsiu. T. II i ostannii. *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 166. 71 fol. (in Ukr.).
22. Ltopys na blharskata akademiia na naukit, Sofiia, 1911, 146 p. (in Bulg.).
23. Moroz M. (1998). Materialy do khronolohii diialnosti Naukovoho tovarystva im. Shevchenka (1873–1944 roky). *Z istorii Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka*: zb. dop. i povidoml. nauk. sesii i konf. NTSh u Lvovi, Lviv, pp. 260-318. (in Ukr.).
24. Poleschuk T. (1990). Zviazky NTSh z kulturno-naukovymy ustanovamy Bolharii. *T. Shevchenko i ukrainska natsionalna kultura*: materialy nauk. sympoz. Svit, Lviv, pp. 129-130. (in Ukr.).
25. Savenko V., Savenko T. (2007). *Naukova diialnist NTSh v mizhvoiennyi period (1918–1939)*, Ternopil, pp. 47-60. Retrieved from http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/15608/2/ProcNTShTB_2007v3_Savenko_V-Naukova_diialnist_NTSh_v_47-60.pdf (data zvernennia: 19.06.2019). (in Ukr.).
26. Sahan H. (2010). Spivpratsia Lvivskoho Naukovoho tovarystva imeni T. Shevchenka z yuhoslovianskymy vchenymy u pershii polovyni XX st. *Universytet*, no. 1, pp. 25-33. (in Ukr.).
27. Stepovyk D. V. (1975). *Ukrainsko-bolharski mystetski zviazky*. Nauk. dumka, Kyiv, 215 p. (in Ukr.).
28. Franko I. (1983). *Zibrannia tvoriv*: u 50 t. Nauk. dumka, Kyiv, T. 38: Literaturno-krytychni pratsi (1896–1911), 619 p. (in Ukr.).
29. (1935–1938). *Polski słownik biograficzny*. Nakładem PAU, Kraków, T. 1-3. (in Pol.).
30. (1991). *Sto let Česke akademie ved a umeni*. Akademia, Praha, 57 p. (in Czech.).

Iлона Oleksiv, Scientific Fellow of Manuscripts Department Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Candidate of Historical Sciences

The Slavic Academies of Sciences Intercultural Dialogue with the Shevchenko Scientific Society in Lviv (end of 19th – first third of 20th century)

The present article deals with the peculiarities of cultural and scientific cooperation of the Slavic Academies of Sciences with the Shevchenko Scientific Society in Lviv. The paper is the first attempt to systematically represent, on the basis of the epistolary heritage of the Society and the preserved copies of editions of the Slavic academies of the main vectors of the NTSH intercultural dialogue with the Slavic academies of sciences at the end of the nineteenth and first third of the twentieth century. The book exchange issues with Slavic Academy of Science of South East Europe were described with particular attention. The objective of this paper is the scientific-publishing production of the Slavic Academies of Sciences and their correspondence with the Society. The problems of intercultural contacts are also considered. The author describes the forms and methods of cultural and scientific cooperation of Slavic academies with NTSh according to the principles of historicism and objectivity.

It is claimed that the Slavic scientific world treated NTSH as a worthy partner and representative of 20th century Ukrainian scientific thought. Slavic academies of sciences readily supplemented the funds of their scientific book collections with the editions of the Lviv Scientific Society, considered it a matter of honor to welcome Ukrainian members on the occasion of various celebrations, highly valued scientific researches of Ukrainian scientists, published in professional academic collections, considered their associates about the retirement of Ukrainian scientists and public figures into the eternity, gladly received certificates of honorary members of NTSh, joined the publications of their researches in scientific collections of society, established interpersonal contacts, which eventually developed into a strong friendship. The valuable book and archival heritage of the Slavic Academies of Sciences is a confirmation of the multi-vector research activities of the Society, caused by the desire of its members to bring Ukraine to the level of European national peoples. A general conclusion is made concerning the editions of the Slavic Academies of Sciences, collected and preserved thanks to the thoughtful and far-sighted bibliographic policy of NTSH, are nowadays an inexhaustible source of diverse Slavic studies.

Keywords: *Slavic academies of sciences, NTSH research and publishing, Serbian Royal Academy, book exchange, Slavic congresses, Slavic collections, books, academic publications.*